

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorum

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Karoli M. constitutio de scholis per singula episcopia & monasteria
instituentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19366

CONSTITVTIO

DE SCHOLIS PER SINGVLA EPISCOPIA
& monasteria instituendis.

IACOBI SIRMONDI ADMONITIO

De sequenti epistola seu constitutione.

Laborasse Carolum Magnum ut instaurarentur in Galliis studia litterarum, & scholæ publicæ constituerentur, testantur, ut de aliis nihil dicam, Concilium Cabilonense II. cap. 3. & Parisiense sub Ludovico Pio libro III. cap. 12. Qui ejus vitam scripsit, monachus Engolismensis, auctor est in eam maximè curam incubuisse post tertium iter Romanum, cum ab urbe Grammaticos adduxisset, anno septingentesimo octuagesimo septimo. Nec dubium quin multæ Caroli hac de re fuerint leges atque Capitula. Epistola hæc de numero est illarum quæ generales dicebantur, quòd uno exemplo, paucis mutatis, ad diversos mitterentur Metropolitanos, Episcopos, Abbates, & alios, ut res postulabat. Sed in hac nostra, quæ ad Baugulfum Fuldæ Abbatem missa est, scriniariorum obrepsit ut nonnulla sub finem hæserint quæ mutari oportebat, ut quæ Metropolitanis conveniant, non Abbatibus. Sic enim habet in codice sancti Arnulphi Metensis, ex quo de prompta est.

Karolus gratia Dei Rex Francorum & Langobardorum ac Patricius Romanorum, Baugulfo Abbati & omni congregationi, tibi etiam commissis fidelibus oratoribus nostris, in omnipotentis Dei nomine amabilem direximus salutem. Notum igitur sit Deo placitæ devotioni vestræ quia nos unâ cum fidelibus nostris consideravimus utile esse ut episcopia & monasteria nobis Christo propitio ad gubernandum commissa, præter regularis vitæ ordinem atque sanctæ religionis conversationem, etiam in litterarum meditationibus, eis qui donante Domino discere possunt, secundum uniuscujusque capacitatem, docendi studium debeant impendere; qualiter sicut regularis norma honestatem morum, ita quoque docendi & discendi instantia ordinet & ornet ferriam verborum; ut qui Deo placere appetunt rectè vivendo, ei etiam placere non negligant rectè loquendo. Scriptum est enim: *Aut ex verbis tuis justificaberis, aut ex verbis tuis condemnaberis.* Quamvis enim melius sit bene facere quam nosse, prius

tamen est nosse quàm facere. Debet ergo quisque discere quod optat implere; ut tanto uberius quid agere debeat intelligat anima quanto in omnipotentis Dei laudibus sine mendaciorum offendiculis cucurrerit lingua. Nam cum omnibus hominibus vitanda sint mendacia, quanto magis illi secundum possibilitatem declinare debent qui ad hoc solummodo probantur electi ut servire specialiter debeant veritati? Nam cum nobis in his annis à nonnullis monasteriis sæpius scripta dirigerentur, in quibus quòd pro nobis fratres ibidem commorantes in sacris & piis orationibus decertarent significaretur, cognovimus in plerisque præfatis conscriptionibus eorundem & sensus rectos & sermones incultos: quia quod pia devotio interius fideliter dicebat, hoc exterius, propter negligentiam discendi, lingua inerudita exprimere sine reprehensione non valebat. Unde factum est ut timere inciperemus ne fortè, sicut minor erat in scribendo prudentia, ita quoque & multò minor esset quàm rectè esse debuisset in sanctarum scriptura-

N ij

Matth. 12.

rum ad intelligendum sapientia. Et bene novimus omnes quia quamvis periculosi sint errores verborum, multo periculiosiores sunt errores sensuum. Quamobrem hortamur vos litterarum studia non solum non negligere, verum etiam humillima & Deo placita intentione ad hoc certatim discere ut facilius & rectius divinarum scripturarum mysteria valeatis penetrare. Cum autem in sacris paginis schemata, tropi, & cetera his similia inserta inveniantur, nulli dubium est quod ea unusquisque legens tanto citius spiritualiter intelligit quanto prius in litterarum magisterio plenius instructus fuerit. Tales vero ad hoc opus viri eligantur qui & voluntatem & possibilitatem discendi & desiderium habeant alios instruendi. Et hoc tantum ea intentione agatur qua devotione a nobis

præcipitur. Optamus enim vos, sicut decet Ecclesie milites, & interius devotos & exterius doctos castosque bene vivendo, & scholasticos bene loquendo; ut quicumque vos propter nomen Domini & sanctae conversationis nobilitatem ad videndum expetierit, sicut de aspectu vestro edificatur visus, ita quoque de sapientia vestra, quam in legendo seu cantando perceperit, instructus, omnipotenti Domino gratias agendo gaudens redeat. Hujus itaque epistolae exemplaria ad omnes suffraganeos tuosque coepiscopos & per universa monasteria dirigi non negligas, si gratiam nostram habere vis. Et nullus monachus foris monasterio judiciaria teneat, nec per mallos & publica placita pergat. Legens valeat.

C O N S T I T U T I O
D E E M E N D A T I O N E L I B R O R U M
E T O F F I C I O R U M E C C L E S I A S T I C O R U M .

Karolus Dei fretus auxilio Rex Francorum & Longobardorum ac Patricius Romanorum religiosus lectoribus nostrae ditioni subiectis. Cum nos divina semper domi forisque clementia sive in bellorum eventibus sive in pacis tranquillitate custodiat, etsi rependere quicquam ejus beneficiis tenuitas humana non praevaleret, quia est inestimabilis misericordiae Deus noster, devotas suae servituti benignè approbat voluntates. Igitur quia curae nobis est ut nostrarum Ecclesiarum ad meliora semper proficiat status, oblitteratam penè majorum nostrorum defidia reparare vigilante studio litterarum satagimus officinam, & ad pernoscentia studia liberalium artium nostro etiam quos possumus invitamus exemplo. inter quae jam pridem universos veteris ac novi instrumenti libros libroriorum imperitia depravatos, Deo nos in omnibus adjuvante, examussum correximus. Accensi praeterea memoriae venerandae Pippini genitoris nostri exemplis, qui totas Galliarum Ecclesias Romanae traditionis suo studio cantibus decoravit, nos nihilominus solerti eandem curam intuitu praecipuarum insignire serie lectionum. Denique quia ad nocturnale officium compilatas quorundam casto labore, licet recto intuitu, minus tamen idoneo, reperimus lectiones, quippe quae & sine auctorum suorum vocabulis essent posita, & infinitis vitiorum anfractibus scaterent, non sumus passi nostris in diebus in divinis lectionibus inter sacra officia inconsonantes perstreperere sollicitos, atque earundem lectionum in melius reformare tramitem mentem intendimus. idque opus Paulo Diacono familiari clientulo nostro